הלכה · משנה תורה · מפרשים · לב שלם · ספר זמנים

# לב שלם על משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה

רבי שלמה שלם

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# לב שלם על משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה

רבי שלמה שלם

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לב-שלם-על-משנה-תורה-הלכות-מגילה-וחנוכה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611161024v של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה ב ..... 4
הלכה ג ..... 4
**פרק ד** ..... 7
הלכה ט ..... 7

# פרק א

## הלכה ב

**אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא וכו'**. מהרי"ט צהלון סי' ע"ז הקשה על הכ"מ ומצאתי כתוב כ"י להר"ב כרם שלמה ז"ל וז"ל כן העלה אח"כ הר"ב כ"מ ז"ל. ומ"ש הרב כאן לא הוי דחוק כמ"ש הכ"מ אלא שהוא מרווח. וכי האי גוונא מצינו גבי מוקצה דסתם רבי בשבת כר' שמעון וביו"ט כרבי יהודה והלכתא כר"ש בשבת וכר"י ביו"ט כמ"ש בריש מס' ביצה יעו"ש.

## הלכה ג

**וביום אינו חוזר ומברך שהחיינו**. וכן כתב המרדכי בשם הרשב"א ומהר"א ממיץ בס' יראים דסברי דאין לומר זמן ביום אלא בלילה לחוד. אמנם התוספות בשם ר"י ורבינו תם והרא"ש פסקו דיש לומר זמן גם ביום. עיין מה שכתבו התוספות והרא"ש ז"ל והמרדכי על הא דאמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לקרא המגילה בלילה ולשנותה ביום ומייתו כמה ראיות דעיקר הקריאה היא ביום יעו"ש. ולכאורה נראה דפליגי בהא דהרמב"ם ז"ל וסיעתיה סברי דעיקר הקריאה ביום ובלילה ושתי הקריאות שוות לטובה ורבינו תם וסיעתיה סברי דעיקרא ביום. אמנם לדידי חזי ליה דאינו כן חדא דאפושי פלוגתא לא מפשינן ותו דמה יענה הרמב"ם ודעמיה להנהו ראיות דמייתו הני רבוותא דמשמע מיניהו דעיקר קריאה ביום היא. ואף כי שערי דחיות לא ננעלו מכל מקום אנן אשינויי דחיקי לא סמכינן.

**לכן** אני אומר דגם הרמב"ם וסיעתיה אזלי ומודו דקריאת היום עיקר כדמוכח מכל הנך דוכתי אלא דס"ל דכיון דגם בלילה חייב לקרותה וחייב לברך עליה זמן אליבא דכו"ע אם כן בהא נפיק ידי חובת זמן דיום ותו לא צריך לברך ביום. ותוקף ראייתם מהא דאמרינן בפ"ב דשבת דף כ"ג לענין נר חנוכה אמר רב יהודה יום ראשון הרואה מברך שתים והמדליק מברך ג' מכאן ואילך המדליק ב' והרואה אחת. מאי ממעט ממעט זמן. ונמעוט נס נס כל יומא איתא ע"כ. ופירש"י נס כל יומא איתא שהרי כל יומא הדליקו מן הפך אבל זמן לתחלת הזמן הגיענו עכ"ל. הא קמן להדיא דהיכא דבירך בתחילת הזמן תו לא צריך לברוכי. ומאי דמייתי הרא"ש ראיה דמדאמרינן בגמרא מאי מברך מנ"ח ולא קאמר בלילה מברך מנ"ח וביום מ"ן כדאמרינן בנר חנוכה שמע מינה דבמקרא מגילה מברך בלילה וביום מנ"ח לאו ראיה היא להרמב"ם וסיעתיה משום דבחנוכה צריך הדבר לאומרו דהתם כל יומא ויומא הוה נס באנפי נפשיה והוה קס"ד לומר זמן בכל פעם

שמדליק אבל במקרא מגילה דאינו אלא נס שבכללות מהיכא תיתי לברך ביום מאחר שבירך בלילה על אותו נס בעצמו דליצטריך לאשמועינן ליה. ותו דאתיא בק"ו מנר חנוכה דהשתא ומה התם דהויא נס כל לילה ולילה אמרינן דסגי במה שאמרו בהתחלת זמן לחוד כ"ש מגילה דאינו אלא נס אחד. וראיתי להרב המגיד ולמר"ן ז"ל דאייתי ראיה להרמב"ם מסוכה דיומא קמא מברך ותו לא דהכי אמרינן בעירובין דף מ' ובסוכה דף מ"ו סלקא דעתך זמן כל ז' מי איכא וזו ג"כ ראיה נכונה היא דמה התם זמן על הרגל סגי ליה בהתחלת זמן אוף הכא זמן דמגילה סגי בקריאה ראשונה.

**ודע** דבהך סברת דר"י ורבינו תם והרא"ש דמברכינן זמן בלילה וביום אני תמיה הרבה ממאי דאמרינן בסוכה דף מ"ו ת"ר העושה סוכה לעצמו מברך שהחיינו נכנס לישב בה מברך לישב בסוכה וכתבו התוספות בד"ה נכנס לישב בה וכו' וז"ל נכנס לישב בסוכה מברך וכו' מדלא קאמר מברך שתים כדקתני סיפא בעשויה ועומדת וכו' משמע דנפיק אהא דבירך אעשייה שהחיינו. ותימה דתיפוק ליה דמברך משום יו"ט כמו שמברכין ביו"ט דפסח ועצרת וכל שאר ימים טובים. ושמא דכיון דסוכה מחמת חג קאתיא סברא הוא דזמן דידה אף על פי שבירך בחול פטור הוא אף בחג דזמן כי קא אתי מחמת מועד קא אתי אפילו בלא יו"ט כדאמרינן לקמן דאי לא בריך האידנא מברך למחר או ליומא אחרת עכ"ל. וכלשון הזה כתבו הרא"ש והר"ן ז"ל אלא שהרא"ש הוסיף לומר וז"ל לפי זה כ"ש כשבירך זמן על הלולב ביום טוב ראשון שאין צריך לברך זמן ביו"ט ב' עכ"ל.

**והשתא** הדברים קל וחומר אם כשעשה סוכה ימים הרבה קודם החג ובירך זמן סברי אינהו דתו לא צריך לומר זמן ברגל דכיון דסוכה מחמת רגל קא אתי אף בחול פטר זמן דרגל הבא כל שכן וק"ו הכא דזמן המגילה קא אתי ובירך עליה סמוך ונראה באותה הלילה עצמה דמחייב בקריאתה דודאי אית לן למימר דמיפטר בהכי מזמן דיום אף דנימא דקריאה דיום היא העיקר דהא לדידהו נמי גם בלילה חיובא איכא. ואין לומר דלדידהו עיקר הקריאה היא ביום דוקא ולכך צריך לברוכי על העיקר ולכך מה שבירך על הטפל בלילה אינו פוטר את העיקר ואין ראיה מסוכה דהתם עיקר המצוה שהיא עשיית סוכה בחול קעביד דהא ליתא דאם כן לימרו דבלילה לא יברך אלא ביום דוקא. ותו דהא גם בלילה חייב לקרותה אמרינן בש"ס וכן משמע ממה שכתב הרא"ש ז"ל לפי זה כ"ש אם בירך זמן בלולב ביום טוב א' וכו' דקאי אמה שכתב לעיל דאיכא דסברי שיש לברך זמן הלולב גם ביום הב' מספק דאם יום א' היה חול לא יצא וכו' יעו"ש ומייתי הרא"ש ראיה מהכא דאין צריך ונמצא דאף שנטל בחול וברך זמן אף שלא בזמנו פוטר לזמן דלמחר דבזמנו כל שכן במקרא מגילה דיום ולילה שוים לטובה וקרי לה בזמנה

דוקא דזמן דלילה פטר לדיום אף דיהיה עיקר קריאה ביום.

**באופן** דהדבר צריך אצלי תלמוד מה שכתבו הכא דצריך לברך זמן תרי זמני לילה ויום דלפי מה שכתבו הם עצמם גבי סוכה אתיא בקל וחומר דסגי במה שאמר זמן בלילה. ואפשר דשנא ושנא דדוקא התם כיון דבעידנא דקא עביד סוכה ולולב מיחייב לברוכי זמן שפיר איכא למימר דנפיק נמי ידי חובתו אזמן דידיה דרגל ברם הכא דהכותב מגילה לעצמו אינו מברך זמן נמצא דמברך על הנס לא על המגילה וכיון שעיקר הנס הוא ביום זמן דלילה שהיא טפילה אינו פוטרתו ולכך צריך לחזור ולברך. ושינוייא דא יש לו כסא וסמוכות מדברי הרא"ש במסכת סוכה בענין לולב אי מברכינן זמן גם ביום ב' יעו"ש.

**ותו** חזות קשה הוגד לי תו בדברי התוספות במה שכתבו דאף שבירך בלילה צריך לברך ביום משום דהלילה טפל והיום עיקר שמע מינה דכל כי האי גונא בברכת המצות אם בירך על הטפל חוזר ומברך על העיקר. ותו איכא למידק שהרי הם כתבו בפסחים דף קט"ו בד"ה מתקיף לה רב ספרא וכו' וז"ל ולא צריך לרב חסדא לאהדורי אשאר ירקי ומברך לרב חסדא בטיבול ראשון על אכילת מרור אף על גב דעיקר מצות מרור לא נפיק אלא בטיבול שני אחר אכילת מצה מועלת הברכה שבירך בטיבול ראשון לטיבול שני מאחר שאכל ממנו מעט בטבול ראשון. מידי דהוה אברכת שופר דמברך אתקיעות דישיבה ומועלת הברכות לתקיעות שבעמידה שהם עיקר ונעשות על סדר הברכות וכו'. כתבו עוד שם בדף ק"כ בד"ה באחרונה אין בראשונה לא וכו' וז"ל ועיקר מצוה על הראשונה שהיא באה לתיאבון וגם יהא לבסוף מעט מצה בפיו באותו כזית אחרון. ואפילו אם עיקר מצוה באחרונה אין זה תימה אם אנו מברכין על הראשונה כדי לפטור המצה של אחרונה שהרי אין לברך על האחרונה משום שלאחר שמילא כריסו [הוא] אבל יכול הוא לברך על הראשונה ונפטר מהאחרונה שהיא עיקר המצוה כדפרישנא לעיל לרב חסדא גבי תרי טבולי דמרור. וכן צריך לומר להלל שהיה כורך המצה ופסח בסוף הסעודה והכי הוי (אכילת) [אכיל] מצה דאורייתא אם כן בתחילת סעודה היה מברך על המצה ואוכל דמועלת אותה ברכה לברכת מצה עם הפסח שבסוף וכו' עכ"ל הא קמן דמברך על הטפל ופוטר את העיקר. וכי תימא שאני הכא דשתיהן נעשות בזה אחר זה ואינו מפסיק לילה אחת אבל התם הלילה הוי הפסק עיין בפרק קמא דנזיר דף ז' ע"א דאמרינן וז"ל יומי נמי הא כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. התם לאו דמפסקי אהדדי הוא מאי קאמר יומא ולילה חד יומא ולא מפסקי אהדדי ע"כ וצ"ע ודוק.

# פרק ד

## הלכה ט

**אינה** ה' לידי ענין נחמד סובב הולך גם על לשון רבינו והלח"מ מכתב יד אחד קדוש מדבר הרב המובהק כמה"ר חיים שלום מעלי הכהן ז"ל בן לאותו צדיק הרב הגאון הגדול כמהר"ר בנימין זלה"ה שהיה אב"ד בעה"ק ירושלים תו"ב והנני מעתיקו כאן וז"ל ומותר להדליק מנר חנוכה לנר חנוכה. גרסינן בפ"ב דשבת דף כ"ב ע"ב אי אמרת בשלמא כי פליגי רב ושמואל מנר לנר וכו'. וכתב רש"י ז"ל הא לאו הויא תיובתיה דהנך דינרין דחולין לאו גופייהו מצוה ואע"ג דלמצוה קבעי וכו' וקצת קשה לפי זה דא"כ גם הנר כל עוד שאינו דלוק לאו גופיה מצוה דהא קי"ל הדלקה עושה מצוה וא"כ אפי' מנר לנר שלא ע"י קינסא אמאי שרי שמואל נר זה שהוא כבוי שעדיין לא חל עליו שם מצוה מנר שהוא דלוק כבר וחל עליו שם מצוה והוא דומה לסלע של מעשר שני שכבר נתחלל עליו המעשר וחל עליו שם מצוה דקאמרינן שאין שוקלין כנגדו וכו'. ואי משום דלא דמי למעשר שני ממש דהתם הסלע מחוסר מעשה שאחר ששוקלו צריך מעשה אחר והוא חילול הפירות עליו ואז קדוש יהיה לא כן נר שתכף ומיד שהוא מדליקו מחבירו חלה עליו המצוה דהא לא ע"י קינסא עסקינן. אי משום הא לא אריא דהא בברייתא קא פסיק ותני אין שוקלין כנגדו כלל בשום אופן ומשמע אפי' אם התנה זה ואמר סלע זה לכשימצא שקול תכף ומיד הרי פירות מעשר שני מחוללין עליו דודאי דבכי האי גוונא בהגבהת כף מאזנים בלבד תליא מלתא ותכף ומיד שנמצא שלם הרי תפסה בו קדושה והוי ממש מעין הדלקה מנר לנר ולא מצינו שחלקו בברייתא לאשמועינן היתר ולחלק בכי האי גוונא היכא דאינו מחוסר מעשה דכל כי האי הוה ליה לאשמועינן תנא דברייתא אלא ודאי דלא שנא ובכה"ג נמי אסור ואם כן אמאי שרי שמואל במנר לנר. והיה אפשר לומר דבמעשר שני דהוי דאורייתא החמירו אלא דהמקשן לא אסיק אדעתיה עדיין לחלק בהכי כדבעינא למימר לקמן. ויש לומר דקושטא דהאי תירוצא דרבא דגזרה שמא לא יכוין וכו' אכלא מלתא קאי רצוני לומר דהיינו טעמא דבמעשר שני אסור אפילו אם התנה וכו' כמ"ש לעיל גזרה שמא לא ימצא שלם ונמצא שנתבזה סלע של קדש לבטלה אבל נר זה על כל פנים מדליקו והוא גוף המצוה לעולם כשדלק. ועוד יש לומר דאע"ג דאינו דלוק מ"מ גופיה מצוה קרינן ביה שפיר.

**ויש** להסתפק קצת אם מותר ליהנות מן השמן שנתן בנר חנוכה ונמלך עליו קודם שהדליק כלל. וכן יש להסתפק בעצי סוכה ונויה אם יכול ליהנות מהן קודם כניסת החג. והנה אמת שכתב מרן בסימן תרע"ז בשם מהרי"א דבשאלתות מיירי כשנתן השמן

בסתם ולא התנה הוקצה למצותו. וכן כתב שם המגן אברהם ס"ק יו"ד בשם הבית חדש דפסק דכשנתן השמן בסתם הוקצה כל השמן. אבל מ"מ אין משם כל כך ראיה לנידון דידן דהתם מיירי לאחר הדלקה שכבר תפס בו שם מצוה דהדלקה עושה מצוה בכי האי גוונא אמרינן הוקצה למצותו וכן נמי בסוכה מותר ליהנות ממנה קודם החג דהכי גרסינן בפ' המביא כדי יין ושוין בסוכת החג בחג שאסורה עכ"ל משמע דוקא בחג דקדושה לא חלה עלייהו כי אם בבין השמשות דוקא כנראה שם מדברי רש"י. והנני מקצר ועולה בנידון דידן דלענין דינא הכי משמע ודאי דמותר ואין כאן מקום להאריך בזה דענין זה יש לו שייכות עם צר ביה ולא אזמניה וכו' ויארך הסיפור זה ענין פשוט מעצמו אבל מ"מ נראה לענ"ד שאם רוצה ליהנות דיתשיל על השמן או על נויי סוכה ואח"כ יהנה וזהו הטוב והישר.

**ומכל** מקום יש קצת אחיזה להסתבך מדברי הגהות מיימוני בהלכות חנוכה שהביא דברי התוס' דפ' כירה (שבת דף מ"ד ע"א) ד"ה שבנר וכו' שכתבו דמעלה עשו בנר חנוכה וכו' עיי"ש. (דאיכא למימר דכי היכי דאמרינן בנר חנוכה דאין אדם מצפה שיכבה ומקצהו לגמרי הכי נמי יש לומר קודם הדלקה דאינו מחשב עליו ליהנות ממנו קודם הדלקה). וכן מטין דברי הפרי חדש סי' תרע"ז סעיף ד' שכתב וז"ל אבל שמן ופתילה שעשויין להתבער לגמרי כי יהיב להו בנר לגמרי מקצה אותן למצוה וכו'.

**הגם** דהכא נמי יש לדחות כמ"ש לעיל מ"מ כבר כתבתי דאי בעי מתשיל ליהנות מן השמן וא"כ גופיה מצוה קרינן ביה משום הכי שרי שמואל. ועוד בה דסלע של מעשר שני שאני דמוציאו לחולין לכתחלה אם לא כיון משקלותיו ברם הכא נר זה אפי' אם תמצא לומר שיכבנו הרוח בעל כרחו הוא כבה כי אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח כי פתאום לפתע מתחדשת רוח סערה ולאו אדעתיה מעיקרא ועם כל זה סוף סוף על כל פנים הוא חוזר ומדליקו ואפי' כמה פעמים ומקיים מצותו ולא נפיק בכדי.

**ובזה** החילוק האחרון יש לעמוד בדברי הר"ב תרומת הדשן שחלק בכי האי גוונא שכתב בתשובה ק"ז וז"ל יראה דלא שרינן אפי' למאן דאמר מדליקין ע"י קינסא מ"מ מודה דהיכא דיש לחוש דשמא לא אתי לכלל מצוה האחרת דאסור (ר"ל אם יכבנו הרוח) דאמרינן בפרק במה מדליקין גזירה שמא לא יכוין משקלותיו עכ"ל ופסקו מרן בשו"ע סי' תרע"ד ויש לדחות כמו שכתבנו לעיל.

**עוד** קשה דאם איתא אמאי לא פרכינן בגמ' עלה הכי נמי נגזור שמא יכבנו הרוח ואיתסר ע"י קינסא כי היכי דגזרינן במעשר ומנא לן לחלק ולומר בדעתיה דשמואל דלא שרי אלא היכא דאין לחוש לכבות נגזור אין לחוש אטו יש לחוש כדגזרינן במעשר דמי לא עסקינן

דאסר בברייתא לשקול אפי' אמיד בדעתיה שהדינרין שוים ומכוונים משום גזירה הכי נמי אע"ג דאין לחוש עכשיו ניחוש שמא תתחדש רוח תוך כדי דיבור ויכבנו עודנו הולך קודם שיגיע למקום ההדלקה. ובאמת דאפי' מנר לנר יש חששא זו בכל גונא כשאוחז נר חנוכה בידו ומוליכו להדליקו מנר אחר יש לחוש ולגזור כי האי גוונא וכמ"ש המגן דוד סי' תרע"ד סוף ס"ק ב'.

**הדרן** למאי דקמן דהא ודאי קשיא אמאי לא פרכינן לשמואל אפי' למ"ד משום אכחושי אמאי שרי אפי' מנר לנר נגזור וניחוש אפי' במקום שאין לחוש לרוח אטו יש לחוש ובפרט ע"י קינסא כי היכי דגזרינן גבי מעשר שני. ולזה נראה לענ"ד דאפשר לומר דשאני מעשר שני שהוא דאורייתא משום הכי יש קפידא וגזרינן ברם הכא נר חנוכה הוא דרבנן ואין קפידא לגזור במקום שאין לחוש דהא קי"ל כבתה אין זקוק לה. ואפשר שזה רמז רבא בתירוצו גזירה שמא לא יכוין ר"ל שאני התם במעשר דאורייתא גזרינן אבל הכא נר חנוכה דרבנן לא גזרינן. כלל אפי' במקום שיש לחוש לרוח. והא דכתב המגן דוד שם בשם הגהת הרי"ף שאם כבתה שצריך לחזור ולהדליקה היינו דוקא שהניחה במקום שהוא לפני הרוח ודאי אבל משום חששא שיש לחוש לית לן בדרבנן באופן שלא עלה בידינו הוכחה גמורה לדינו של הרב תרומת הדשן.

**עוד** שם בגמ' והא (איכא) [הכא] כיון דקביעי נרות לא סגיא דלא משקל ואדלוקי קשה בין למ"ד משום בזויי בין למ"ד וכו'. וקשה דמה לו אצל מאן דאמר משום בזויי דמצי אמר אנא דאמרי כי האי תנא דתניא כיצד הוא עושה מסלקן ומניחן באהל ומקנחן בספוג כדאיתא במנחות דף פ"ח ע"ב ואם כן שפיר קאסר רב משום בזויי על ידי קינסא כדאשכחן במנורה שהיו מסלקין את הנרות ומדליקין בהן מנר לנר שלא ע"י קינסא ושמואל דשרי ע"י קינסא ס"ל דמנורה שאני שהיא דאורייתא משום הכי החמירו ויש ליישב כמו שיראה המעיין.

**ויש** לי הוכחה גמורה לחילוק זה שחלקתי אליבא דשמואל בין דאורייתא לדרבנן ממה שיש לעמוד בשנוייא דרב פפא דקאמר התם תרגמא ר' פפא בפתילות ארוכות ולא מקשי אלא למ"ד משום אכחושי דקאמר התם סוף סוף למ"ד משום אכחושי קשה ע"כ וקשה דאף למ"ד משום בזויי קשה לשמואל אמאי שרי ע"י קינסא הא במנורה לא שריא אלא מנר לנר ע"י פתילות ארוכות ואמאי לא מקשי תלמודא הכי לשמואל דהו"ל למימר הכי סוף סוף קשה לרב למ"ד משום אכחושי וקשה לשמואל למ"ד משום בזויי דאמאי שרי אלא ודאי צ"ל כמ"ש לעיל וכל עיקר קושית רב ששת ממנורה והיא בדרך כל שכן וק"ו דכיון דאפי' במנורה דאורייתא מדליקין כל שכן חנוכה דרבנן ומשו"ה שרי שמואל

בחנוכה דרבנן ע"י קינסא. ואע"ג דאמרינן עשו חיזוק לדבריהם מ"מ חזינן הכא איפכא דבמנורה אמרינן נר שכבה נדשן השמן נדשנה הפתילה וחוזר ומדליק ואילו הכא קי"ל כבתה אין זקוק לה אפי' תוך זמנה ובנר חנוכה מדליקין מנר של חול ושפיר דמי ובמנורה כתב ספר החינוך בפרשת תצוה דבכי האי גוונא אינו דרך כבוד אלא אין מדליקין אותה אלא מנר לנר דידה. ועכשיו יבוא אל נכון מתוק מדבש מתיב רב ששת ר"ל דהשתא ניצול שמואל בחילוק זה שרמז רבא דבמעשר שני דאורייתא גזרינן בחנוכה דרבנן לא גזרינן אבל מתיב רב ששת ממנורה דהוי קולא במנורה וחומרא בחנוכה ואיכא לאותובי שפיר. ובס' מעשה רוקח על הרמב"ם בהל' חנוכה פ"ד כתב כן וחילק כנזכר למה שהקשה בס' עץ חיים למהרח"א ז"ל בלשונות דף ד' ע"ד שהקשה על הראב"ד דלמה לא השיג להרמב"ם בפ"ג מהל' תמידין ומוספין שכתב שם במנורה ומושך הפתילה ומדליקה כמו שהשיגו כאן. והר"ב מעשה רוקח תירץ דכיון דבא להחמיר במנורה דאורייתא משו"ה לא השיגו ע"כ תמצית דבריו.

**ומעתה** נשים פנינו לדעת חלקי הסותר לחילוק זה ראשונה מהא דמותיב רב אוייא לשמואל דשרי ע"י קינסא בנר חנוכה דרבנן ממעשר שני דאורייתא וקשה גם לי גם להר"ב מעשה רוקח. ואפשר לומר כמ"ש לעיל דהכי הוה ס"ד דרב אוייא ואתא רבא וחילק דהתם בדאורייתא איכא גזירה שמא לא יכווין משקלותיו ואיכא בזויי ברם הכא בדרבנן ליכא בזויי לשמואל דהכי אתי שפיר מתיב רב ששת וכו' כמ"ש לעיל. שנית מדברי התוס' דשמעתין דשבת דף כ"ב ע"ב ד"ה מאי הוי עלה דקאמרי התם וז"ל מיבעיא ליה אי הנחה עושה מצוה ואסור לרב מנר לנר משום בזויי מצוה כמו בקינסא וכו' או דילמא לא קי"ל הכי ומנר לנר נמי איכא בזויי מצוה ואמר רב דהנחה עושה מצוה ולא דמי למנורה משמע משני התירוצים דאי אמרי הנחה עושה מצוה אסר רב בחנוכה והחמיר בדרבנן אפי' מנר לנר יותר ממנורה דאורייתא דהא קאמרי ולא דמי למנורה. שלישית מדברי הרא"ש שם בשמעתין ותחילה נבאר מה שיש לעמוד בדבריו כתב הרא"ש בפ' במה מדליקין וז"ל קא בעי תלמודא מאי הוי עליה ותירץ מאי קמ"ל וכו' וכי תימא אליבא דשמואל מיבעיא דאית ליה טעמא דבזויי ולא פליגי אלא באכחושי הא איתותב לישנא דאכחושי וא"כ בבזויי פליגי. וי"ל דמספקא ליה אי תיובתא גמורה היא ולחומרא אמרינן דפליגי באכחושי ושמואל אית ליה טעמא דבזויי הילכך אי הנחה עושה מצוה אין מדליקין מנר לנר והוה ליה כמו קינסא עכ"ל. וקשה דכיון דבתחילה החליט בעיא לשמואל דהכי קאמר וכי תימא אליבא דשמואל מיבעיא וכו' א"כ הכי הו"ל [למימר] במסקנא דמלתיה הילכך אי הנחה עושה מצוה אין מדליקין ע"י קינסא לשמואל כיון

דאוקימנא דלחומרא פליגי באכחושי. וכי תימא דהכי קאמר הרא"ש הילכך אי הנחה עושה מצוה אין מדליקין וכו' ולרב ולשמואל לא הוי בזויי בהכי אלא בקינסא ממש הוי בזויי בכל גונא אפי' אי הדלקה עושה מצוה אם זאת כונת הרא"ש קשה תרתי חדא דעיקר הילפותא דהיא לשמואל דאית ליה בזויי היא נעלמת בכח ואינה בפועל והעיקר חסר ועוד מה זה שכתב הרא"ש ז"ל והו"ל כמו קינסא למה לי האי טעמא תיפוק ליה משום אכחושי דבהא פליגי להדיא כמ"ש בתחילת דבריו דלחומרא פליגי באכחושי וצ"ע אבל מה שכתבתי לעיל הוא כוונת הרא"ש ז"ל.

**הדרן** למאי דקמן דבין מלשון הרא"ש בשני תירוציו בין מדברי התוספות דלעיל לכאורה יש קצת סתירה לחילוקנו שחילקנו בין דאורייתא לדרבנן לשמואל כמ"ש לעיל דהא חזינן איפכא לאידך גיסא לרב אי אמרינן הנחה עושה מצוה דאסר בחנוכה דרבנן אפי' מנר לנר ואילו במנורה דאורייתא שרי בכי האי גוונא. ואע"ג דהא אי אמרינן דהנחה עושה מצוה הוא מ"מ כד נחתינן דרגא ואמרינן דהדלקה עושה מצוה כדאסיקנן לכל הפחות הוו שויין ולא יהיה נר חנוכה מותר ע"י קינסא דהוי מן הקצה אל הקצה. ומ"מ חזינן להו להתוס' בסוף אותו הדיבור הנזכר שכתבו וז"ל ומסיק חזינן דאיבעיא לן ואפשיט דהדלקה עושה מצוה ומדליק לרב מנר לנר כמו במנורה ולשמואל אפי' בקינסא שרי עכ"ל ומוכרח להלביש בדבריהם חלוקינו הנזכר. והענין דלא הוי מן הקצה אל הקצה אלא כשנערב חלוקת הנחה עם הדלקה אז קס"ד דלרב אסור מנר לנר אי אמרינן הנחה עושה מצוה ואי אמרי' הדלקה עושה מצוה שמואל שרי אפי' בקינסא ובכי האי גוונא הוי מן הקצה אל הקצה אבל בהדלקה גופא בסגנון התוס' לא הוי מן הקצה אל הקצה דהא רב שרי מנר לנר דוקא ולא ע"י קינסא ושמואל שרי אפי' בקינסא בחנוכה דהויא דרבנן ובמנורה דאורייתא אסור ע"י קינסא כל זה באפשרות כוונת דברי התוס' הנ"ל.

**והלח"מ** כתב בהל' חנוכה ובפ"ג מהל' תמידין ומוספין לתרץ מה שיש להקשות על הרמב"ם במ"ש בפ"ג מהל' מעשר שני אין שוקלין וכו' גזירה שמא לא יכוין ממנו משקלותיו וכו' דקשה דטעם זה הוצרך בגמ' למ"ד קינסא שרי והוא פסק דקינסא אסור א"כ אין לו צורך בטעם זה. וכן הקשה מהרח"א ז"ל בס' עץ חיים שם ובס' מקראי קדש והניחו בצ"ע.

**אבל** הלח"מ תירץ דאיצטריך טעם זה לכו"ע עם מה שדקדק בלשון הגמרא שאמרו שם הא לא תהא תיובתא ולא אמרו אי אמרת בשלמא ניחא כנהוג בש"ס משמע מהא דלא ניחא משום דקצת קשה לאידך גיסא במעשר אמאי אסור דהא לא דמי לקינסא דשאני

קינסא דהיא לאו גופא מצוה ומשו"ה אסור דהוי בזיון ברם הכא אלו המעות הם עצמן המצוה. וזה נרמז בלשון רש"י שכתב ואע"ג דלמצוה קא בעי להו לקינסא דמיא קצת וכו' ע"כ תורף דברי הלח"מ הנזכר. ואחרי המחילה ליתא דמינה תברא ממקום שבא מדברי רש"י ז"ל שכתב שם בלשון עצמו בתחילת דבריו וז"ל דהנך דינרין דחולין לאו גופייהו מצוה עכ"ל וא"כ איך כתב הלח"מ אבל הכא אלו המעות הם עצמן המצוה וכו' ומסתייע מדברי רש"י ז"ל ואינון תברתיה.

**ונראה** לענ"ד דכוונת הלח"מ להקשות לשמואל קצת במנר לנר שלא ע"י קינסא אמאי שרי אי משום דלא דמי לקינסא הא מעשר שני נמי הדינרין לא דמי לקינסא והם עצמם המצוה שעליהן מחללין המעשר ועם כל זה אסרו א"כ הוא הדין בחנוכה ניתסר אפי' מנר לנר. וזהו הקושי מעט דלא הוי ניחותא לדמותו לקינסא דבקינסא איכא בזיון שאינה גוף המצוה והכא ליכא בזיון כמ"ש לעיל. וסיים שם הלח"מ דמשום הכי נקט האי טעמא הרמב"ם לכוליה עלמא להועיל נמי להאי דקשה קצת למאן דאמר אכחושי דאמאי אסיר במעשר כמ"ש לעיל ותירץ דטעמא אחרינא גזירה שמא לא יכוין וכו' ומוציאין לחולין בפחות מדמיהם ודלא כפי' רש"י.

**וראיתי** להגיה כאן קצת טעיות שנפלו בלח"מ בהל' חנוכה תחילה מאי דמיהדר לאוקומי גירסת הרמב"ם שהיתה לפניו כתובה שמא יכוין משקלותיו בחסרון מלת לא הנה היום כל ספרי הרמב"ם שבידינו כתובים במלת לא וז"ל גזירה שמא לא יכוין ותמהני שעכ"פ כבר ראהו ז"ל בספרים הקדמונים דבימיו נדפסו. ועוד מקשה התם וז"ל ואם תאמר א"כ מה לי מעות של מעשר שני מה לי מעות אחרים עכ"ל ב' מלות אלו מעות הן ט"ס ואין להן מובן וצריך להגיה בשתיהן מלת פירות במקום מעות דבהכי הוי צודק כמו שיעיין שם.

**ובפרק** ג' מהל' תמידין ומוספין כתב וז"ל נראה מדברי רבינו שכתב ואינו יכול להדליק בנר אחר דסבר דשמואל דאסר בפ' במה מדליקין היינו מנר לנר דוקא אבל ע"י קינסא שרי גם זה טעות סופר שאין הרמב"ם סובר כן וצריך להגיה כך לשמואל דשרי היינו מנר לנר אבל ע"י קינסא אסור וזה פשוט עכ"ל מהר"ח הכהן ז"ל מכתב יד אבל היתה מטושטשת ולפיכך יש איזה גמגום בלשונו אבל מובן הוא למעיין.